

Kahden etunimityypin yleistyminen ja suosionvaihtelu

MAIJA SARTJÄRVI

1 Johdanto

Tässä artikkelissa selvitän ja vertailen, miten kaksi naisennimityyppiä ovat syntyneet ja yleistyneet ja miten niiden suosiot ovat vaihdelleet. Tutkimuskohteenani ovat kaksitavuiset *ija*-loppuiset naisennimet (kuten *Eija*, *Raija*, *Tuija*), joita kutsun *Seija*-tyyppiksi, ja kaksitavuiset *nja*-loppuiset naisennimet (*Anja*, *Pinja*, *Ronja*), joita kutsun *Anja*-tyyppiksi.

Monesti ihmisillä on selkeä käsitys siitä, mitkä nimet ovat suosittuja milloinkin. Nimimuoti on muotia siinä missä esimerkiksi vaatemuotikin: nimien suosio aaltoilee, ja vanhat muotinitimet voivat palata myöhemmin takaisin muotiin. Nykyään nimivalintojen ulkopuolelle saatetaan jättää esimerkiksi *Raija*-, *Eija*- ja *Seija*-nimet, jos nimenantaja yhdistää ne ennemmin vanhaan naiseen kuin pieneen lapseen, sekä myös *Pinja*- ja *Tanja*-nimet, jos ne ovat olleet yleisiä nimenantajan sukupolvella. Toisaalta esimerkiksi *Ronja* on melko suosittu nimivalinta 2000-luvun alussa, minkä vuoksi nimi saattaa tuntua liian tavalliselta nimeltä tai muistuttaa 2010-luvun nimenantajia jostakusta tutusta henkilöstä. Todennäköisimmin nimenantajat valitsevat nimen, joka tuntuu uudelta, ehkä erikoiseltakin ja siksi kauniilta, ja usein erikoista nimeä etsiessään nimenantajat päätyvät tiedostamattaan antamaan senhetkisen muotinitimen, joka on juuri yleistymässä. Näin syntyy nimien suosionvaihtelu.

Usein nimimuoti suosii kerrallaan samankaltaisia etunimiä. Ei ole sattumaa, että esimerkiksi *Ella*, *Elli* ja *Emma* tai *Eetu* ja *Veeti* ovat olleet suosiossa samoihin aikoihin eli 2000-luvun alussa. Kiviniemi on todennut (2006: 173), että tietyn ajan suosituimmat nimet nostavat muiden samantyyppisten nimien suosiota ja jos sellaisia ei ole käytössä, niitä voi syntyä ikään kuin tyhjästä. Suosittu nimi voi siis myös motivoida uusien samantyyppisten nimien muodostumista: esimerkiksi *Meija*-nimen ensiesiintymä osuu niihin vuosiin, jolloin *Maija*-nimen yleistyminen on ollut voimakkaimmillaan.

Suomen kielessä on useita samanloppuisten nimien rykelmiä, joita voi kutsua etunimityypeiksi ja joiden mallin mukaan voidaan muodostaa uusia etunimiä. Ilmiötä voi kutsua myös etunimimuotiksi: on olemassa jokin teoreettinen etunimimuotti (esi-

merkiksi (C)V + *ija*), jonka mukaan on mahdollisesti muodostettu ja muodostetaan uusia etunimiä (*Eija, Seija, Maija; Meija, Beija*), jotka kuuluvat siten samaan etunimityyppiin (*Seija*-tyyppi).¹

Naistennimissä näitä tyyppejä on enemmän ja tyyppien nimet ovat yleisempiä kuin miestennimissä. Naisennimityypit ovat yleensä *a*-loppuisia ja miehennimityypit *o*-loppuisia: naisennimityyppejä ovat esimerkiksi *Eila*-tyyppi (*Aila, Leila, Soila*), *Anna*-tyyppi (*Hanna, Minna, Sanna*) ja *Marja*-tyyppi (*Merja, Mirja, Tarja*), ja miehennimityyppi on esimerkiksi *Veikko*-tyyppi (*Jaakko, Mikko, Veikko*).² Tällaisen olemassa olevan etunimityypin mukaan on helppo muodostaa uusia etunimiä, ja kielenkäyttäjät mieltää esimerkiksi hyvin harvinaiset nimet *Kailan, Hinnan* ja *Tirjan* todennäköisesti ongelmitta naisten etunimiksi, vaikka nimet olisivatkin hänelle uusia, sillä nimet muistuttavat tuttuja naisennimityyppejä.

Tutkimuskohteekseni valitsin juuri naistennimet, sillä tutkitusti nimimuoti näkyy aikaisemmin ja selvemmin tyttöjen kuin poikien nimissä. Tytöille annetaan herkemmin uusia, erikoisiakin nimiä, kun taas pojille löytyy tyypillisemmin perinteinen nimi suvun piiristä. Naistennimiä on määrällisesti enemmän kuin miestennimiä, ja esimerkiksi uniikinimien osuus on tyttöjen nimissä suurempi kuin poikien. (Kiviniemi 2006: 25, 35.) Naisennimityypeistä valitsin juuri kaksitavuiset *ija*- ja *nja*-loppuiset nimet, koska oletin niiden muistuttavan toisiaan vain rakenteeltaan mutta olevan esimerkiksi suosionhuipuiltaan erilaisia: *Seija, Raija* ja *Eija* vaikuttavat vanhempien naisten nimiltä, kun taas *Pinja, Minja* ja *Tinja* kuuluvat ennemminkin nuorille naisille tai pikkutyöille.

1.1 Tutkimuskysymykset ja -metodit

Tavoitteeni on tutkia, milloin ja miten *Seija*-tyyppi ja *Anja*-tyyppi ovat syntyneet ja alkaneet yleistyä. Mitkä nimet ovat yleistyneet ensimmäisinä, mitkä myöhemmin ja mitkä nimet eivät ole yleistyneet lainkaan? Miten nimien ja samalla koko nimityyppien suosiot ovat vaihdelleet tutkimusajanjakson aikana? Milloin ne ovat olleet yleisimmillään, ja ovatko nimet ja nimityypit suosittuja nykyään?

Artikkelissa tarkastelen myös sitä, miten etunimien suosio ja suosionvaihtelu ylipäänsä määritellään. Miten nimen suosiota mitataan, ja onko prosenttiosuus yhtenä vuonna annetuista nimistä riittävän yksiselitteinen mittari kertomaan, onko yksi nimi toista suosittumpi?

Tutkimusmenetelmäni on pääosin kvantitatiivinen. Tutkin, kuinka paljon mitään nimeä on annettu milloinkin, lasken nimien prosenttiosuudet kaikista vuosittain annetuista nimistä ja osoitan tulokset taulukoiden ja kaavioiden avulla. Etsin myös syitä sille, miksi mikäkin nimi tai nimimuotti on suosittu milloinkin. Mikään etunimi ei voi pysyä todella yleisenä läpi vuosikymmenien, vaan vääjäämättä vuosittaiset kärkinimet muuttuvat ajoittain ja yksittäisten etunimien suosiot vaihtelevat sykleittäin.

1. Kutsun nimityyppejä niiden yleisimmän nimen mukaan. Yleisimmällä nimellä tarkoitan nimeä, jolla on eniten kantajia (aineistossani). Nimenkantajien määrällä mitattuna *Seija* on aineistoni yleisin *ija*-loppuinen nimi ja *Anja* yleisin *nja*-loppuinen nimi.

2. Nämä esimerkit etunimityypeistä olen poiminut Kiviniemen (2006: 379–399) laatimasta etunimien käänneishakemistosta.

Joidenkin yksittäisten nimien kohdalla kirjoitan lyhyesti myös nimien etymologioista. Suomessa on kirjoitettu useita hakuteoksen kaltaisia nimikirjoja. Näistä uusin ja kattavin on Anne Saarikallen ja Johanna Suomalaisen *Suomalaiset etunimet Aadasta Yrjööän* (2007), jota olen käyttänyt pääasiallisena lähteenä. Teos on lähinnä kokoelma, jossa on paljolti Kustaa Vilkun ja muiden nimistöntutkijoiden tutkimustuloksia, ja viittaa tähän teokseen siitä syystä usein *nimikirjana*.

Yleensä nimet on ollut tapana luokitella nimiperheisiin niiden etymologioiden perusteella: esimerkiksi *Maria*-kantanimestä ovat peräisin sellaiset nimet kuin *Maija*, *Marika* ja *Meeri*, jotka on myös suomalaisessa nimipäiväkalerissa sijoitettu samalle päivälle. Tässä artikkelissa kuitenkin ryhmittelen nimet ensisijaisesti niiden rakenteen mukaan: esimerkiksi *Maija*-nimi kuuluu tulkintani mukaan *Seija*-tyyppiin eikä *Maria*-perheeseen. Yksittäisten nimien taustojen selvittäminen ei kuulu tässä tutkimuskysymyksiini, ja kirjoitan nimien etymologioista vain suppeasti.

1.2 Aineisto

Tutkimusaineistoni olen saanut Kotimaisten kielten keskukselta, ja se on peräisin Väestötietokeskuksen tietokannasta, joka sisältää tiedot vuonna 1965 elossa olleista ja sen jälkeen syntyneistä suomalaisista. Aineistooni on poimittu viisivuotiskausittain vuosilta 1870–1999 kaikki *ija*- ja *nja*-loppuiset nimet, jotka on annettu ensimmäisiksi etunimiksi suomenkielisille tytöille. Tämän lisäksi olen saanut vastaavat tiedot yksittäisiltä vuosilta 2000–2009. Vuosien 2000 ja 2001 luvut olen saanut Kotimaisten kielten keskuksen kautta Väestötietokeskuksen tietokannasta ja vuosien 2002–2009 luvut yliopiston almanakkatoimiston johtajalta Minna Saarelma-Paukkalalta. Aineistostani näen, mitä *ija*- ja *nja*-loppuisia nimiä äidinkieleltään suomenkielisille tytöille on annettu ensimmäisiksi etunimiksi ja kuinka paljon vuosina 1870–1874, 1875–1879, ..., 1995–1999 sekä vuosina 2000, 2001, ..., 2009. Kaikki tämän artikkelin luvut ovat peräisin Väestötietokeskuksen tietokannasta poimituista aineistoista, ellen toisin mainitse.

On tarkoituksenmukaista tutkia nimenomaan ensimmäisiä etunimiä, joita käytetään pääosin henkilöiden kutsumaniminä ja joissa ajallinen suosiovaihtelu näkyy selkeämmin. Ensimmäiset etunimet eli ensinimet saattavat muistuttaa nimenkäyttäjää tietyistä tai tietyntyypeistä henkilöistä – toisin kuin toiseksi ja kolmanneksi annetut etunimet eli jälkinimet, jotka eivät samalla lailla sävyty haltijoidensa mukaan. (Kiviniemi 2006: 182.)

Väestötietokeskuksen tiedot ovat puutteelliset 1800-luvun osalta ja mahdollisesti joissain määrin vielä 1900-luvun alultakin tietokannan luomisajankohtaan eli vuoteen 1965 asti, mutta koska käytän pääosin suhteellisia lukuja, pidän aineistoani riittävän luotettavana otoksena nimivalinnoista vuodesta 1870 lähtien. Myös vuoden 2001 osalta aineistoni on rajallinen, mikä johtuu siitä, että vuoden 2001 tiedot on lisätty tietokantaan vuodenvaihteessa 2001–2002, jolloin noin kymmenes vuonna 2001 syntyneistä tytöistä oli vielä ilman nimeä. Toisaalta aineiston luotettavuuteen vaikuttavat tietokannan mahdolliset virhekirjaukset: poikalapsia on saatettu merkitä kirjoihin tyttöinä tai päinvastoin, tai esimerkiksi uniikinimiksi tulkitsemani nimi saattaakin olla toisen nimen virheellinen kirjoitusasu.

Vaikka aineistoni on pyritty pitämään suomenkielisenä rajaamalla siihen vain äidinkieleltään suomenkieliset nimenkantajat, voi nimenkantajan tausta olla hyvinkin monikielinen. Nimenkantajat eivät välttämättä ole syntyneet Suomessa, eivätkä nimenantajat välttämättä ole äidinkieleltään suomenkielisiä, joten aineiston rajauksesta huolimatta nimivalinnoissa voi heijastua yksi tai useita erilaisia kielikulttuureja.

2 Tutkimuksen taustaa

2.1 Nimervalinta Suomessa

Suomalaisessa etunimisysteemissä hyväksytään samanimisyyttä, millä tarkoitetaan sitä, että nimiyhteisössä yhdellä nimellä voi olla useampi kuin yksi nimenkantaja. Tämä on hyvin yleinen ilmiö, sillä kaikista maailman nimisysteemeistä useimmissa esiintyy samanimisyyttä. Samanimisyyttä voi johtua esimerkiksi siitä, että lapset nimetään systemaattisesti toisen ihmisen kaimaksi, tai siitä, että nimi valitaan jostakin valmiista nimilistasta eli enemmän tai vähemmän virallisesta nimivarastosta. Näin on myös Suomessa: lapselle voidaan valita nimi esimerkiksi suvun piiristä, jolloin lapsi nimitetään toisen ihmisen mukaan, mutta usein nimi valitaan valmiista nimilistasta. (Ainiala, Saarelma & Sjöblom 2008: 195–201.) Nimi voi kuitenkin löytyä monin eri tavoin.

Suomessa nimilistana toimii suomenkielinen nimipäiväkalenteri, joka sisältää 834 nimeä (Yliopiston nimipäiväalmanakka 2012: 28). Kalenterinimet riittävät suurelle osalle suomalaisista: Kiviniemen (2006) mukaan kaikista suomenkielisille 1900-luvulla annetuista nimistä yli 90 prosenttia löytyy suomenkielisestä nimipäiväkalenterista. Kalenterinimien osuus kaikista annetuista etunimistä on kuitenkin nykyään laskussa. Vuonna 1960 tyttöjen kalenterinimien osuus oli 82 prosenttia, kun se vuonna 2004 oli enää noin 73 prosenttia. (Mts. 158, 163.)

Aineistossani on yhteensä 112 naisennimeä, joista 19 kuuluu suomenkieliseen almanakkaan. Nämä 19 nimeä muodostavat noin neljä prosenttia nimipäiväkalenterin naistennimistä. Merkittävä osuus aineistoni nimistä ei siis nimipäiväkalenteriin kuulu, mutta nimenkantajilla mitattuna tämä osuus on pieni: 93 nimipäivättömällä nimellä on aineistossani yhteensä 1 702 nimenkantajaa, kun taas 19 kalenterinimellä kantajia on yhteensä 214 111.

Vaikka suurin osa nimenantajista löytää sopivan nimen nimipäiväkalenterista, annetaan lapsille nykyään yhä kasvavissa määrin nimiä, joilla ei ole nimipäivää. Suomessa lapsi voidaankin nimetä monin eri tavoin, sillä lasta ei ole ”pakko” nimetä esimerkiksi syntymäajankohdan tai sukulaisen mukaan. Nimeämisen vapautta rajoittaa kuitenkin Suomen nimilaki, jonka mukaan nimi esimerkiksi ei saa olla muodoltaan tai kirjoitustavaltaan suomalaisen etunimikäytännön vastainen.

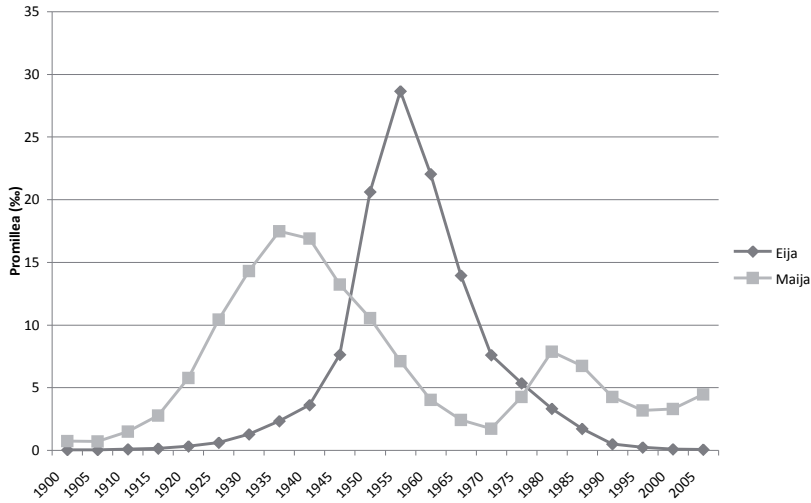
Etunimilaki ei yleensä estä uusien nimien syntyä, vaan useimmiten uudet nimet hyväksytään ongelmitta nimiksi, vaikka kyseistä nimeä ei olisi koskaan ennen Suomessa annettu. Etunimistö on alati muuttuva ja hyvinkin kirjava järjestelmä, ja uusia etunimiä muodostetaan jatkuvasti. Monien lingvistien mukaan nimistö ja eten-

kin henkilönnimistö on kaikkein herkimmin muuttuva kielenaines. Nimet lainautuvat herkästi kielestä toiseen, ja lainoina ne voivat joko pysyä alkuperäisessä asussaan tai mukautua kohdekieleen sopiviksi. (Mm. Ainiala ym. 2008: 178.) Uusia nimiä syntyy myös esimerkiksi sepittämällä tai niin, että uusi nimi muodostetaan toisen, jo olemassa olevan nimen mallin mukaan. Yleistä nimeä muokkaamalla saadaan helposti uusi nimi, joka tunnustetaan ongelmitta etunimeksi, sillä se kuuluu tuttuun etunimityyppiin. Esimerkiksi vanhasta *Ksenia*-nimestä on aikoinaan muodostettu nimi *Senja* (Vilkuna 2005 [1976]: 207), ja mahdollisesti siitä edelleen uudet nimet *Sinja* ja *Cinja*, joita varmasti suurin osa suomalaisista pitää tyttöniminä. Yleensä nimen yleisyys motivoi tällaista mallinmukaista nimenmuodostusta: kun nimi on riittävän yleinen, sen mukaan voidaan alkaa muodostaa uusia nimiä, jolloin voidaan puhua nimityypistä.

2.2 Etunimien suosionvaihtelu

Etunimien ajallinen suosionvaihtelu on yllättävänkin johdonmukaista, ja se noudattaa samanlaisia lakeja kuin muidenkin uusien ja muodikkaiden ilmiöiden leviäminen. Selvänä erona muiden uudennosten leviämiseen on erilaisten vaihtoehtojen määrä. Kun esimerkiksi jokin uusi laite yleistyy, tarjolla ei ole samaan aikaan tuhansia yhtä hyviä vaihtoehtoja, mutta nimenantajilla on aina käytössään laaja valikoima käytännössä katsoen yhtä hyviä nimiä. Siitäkin huolimatta etunimien yleistyminen noudattaa innovaatiokäyrää. Vaihtelu on yhdenmukaisinta suhteellisten yleisten, pääosin ensinimiksi valittujen nimien osalta. Jälkimmäisiä etunimiä ei yleensä käytetä puhuttelussa, minkä vuoksi ne eivät linkity yhtä voimakkaasti kantajiinsa. Jälkinimien suosionvaihtelu on huomattavasti tasaisempaa kuin ensimmäisten etunimien, ja suosion aallot ovat usein hyvin pitkiä ja loivia. Sen sijaan ensinimien suosion aallot ovat usein lyhyitä ja joskus hyvinkin jyrkkiä. (Kiviniemi 2006: 171–172, 182.)

Etunimitutkimuksissa on todettu, että perinteisten nimien suosio ei yleensä kasva yhtä suureksi kuin uusien nimien suosio, mutta sen vuoksi ne eivät myöskään täysin katoa nimivalinnoista. Uudet nimet yleistyvät usein samaan tapaan kuin muutkin innovaatiot: nimi yleistyy ensin hiljalleen, sitten nopeammin, ja saavutettuaan huipunsa nimen suosio kääntyy nopeaan laskuun. Suuren suosion saanut uusi nimi saataan ottaa jälleen mukaan nimivalintoihin vasta usean sukupolven jälkeen. Sen sijaan perinteinen nimi ei ole missään vaiheessa huippusuositu. Perinteiset nimet ovat sellaisia, jotka ovat tuttuja nimenantajille jo monilta aiemmilta sukupolvilta. (Kiviniemi 2006: 169.) Esimerkkeinä mainittakoon aineistoni nimet *Eija* ja *Maija*, joista *Eija* alkoi yleistyä uutena nimenä 1900-luvun alussa ja *Maija* sen sijaan on perinteisenä nimenä tuttu aiemmilta sukupolvilta (kaavio 1).

Kaavio 1.
Eija- ja Maija-nimien ajallinen suosionvaihtelu vuosina 1900–2009.

Nykyään etunimien suosioden vaihtelut ovat ajallisesti nopeampia ja alueellisesti pienempiä kuin esimerkiksi sata vuotta sitten. Nimimuodin vaihtelu on nopeutunut, mikä saattaa johtua osittain siitä, että vuosittaiset suosituimpien nimien listat ovat helposti saatavilla. Nimenantaja saa vaivatta selville viime vuosien yleisimmin annetut etunimet ja voi halutessaan jättää nimet valintojen ulkopuolelle. Kuluneen sadan vuoden aikana kaikenlaisen tiedon ohella myös nimitietous on lisääntynyt ja levinnyt laajemmalle alueelle. Tietotulvan keskellä elävät nimenantajat tietävät enemmän nimiä ja enemmän nimistä kuin esimerkiksi noin sata vuotta sitten, mikä on vaikuttanut nimenantoon. Erona aikaisempaan nimenantoon on se, että halutessaan nimenantaja voi helposti tarkistaa esimerkiksi internetistä Väestörekisterikeskuksen ylläpitämän nimipalvelun (NP)³ avulla, onko suunniteltu nimi todella niin erikoinen kuin on kuviteltu vai onko kyseessä esimerkiksi juuri yleistynyt nimi.⁴

2000-luvulla on havaittavissa trendi, joka suosii erikoisia, ainutlaatuisia nimiä. Kai-moihin voidaan suhtautua hyvinkin kielteisesti, ja yksilöllisen nimen antaminen voi olla vanhemmalle tärkeämpää kuin esimerkiksi se, että lapsella on nimipäivä. Minna Saarelma-Paukkala kirjoittaa tuoreessa artikkelissaan (2012), että 2000-luvulla nimi-valinnalla ei enää liitytä yhteisöön vaan nimen avulla pyritään erottumaan muista. Saarelma-Paukkalan (ma.) mukaan perinteiset yhteisöt ovat menettäneet merkitystään ja tärkeämpää on olla oman tiensä kulkija kuin osa yhteisöä. Yksilöllisyyden lisääntyminen on ilmiö, jota on tutkittu paljon myös muissa ihmistieteissä, ja erikoisen nimen

3. Väestörekisterikeskuksen nimipalvelu <http://verkkoalvelu.vrk.fi/Nimipalvelu>.

4. Usein erikoista nimeä etsiessään nimenantajat päätyvät tiedostamattaan antamaan samoja nimiä eli senhetkisiä muotiniimiä. Tämä johtuu niin sanotusta sosiaalisesta vaistosta eli siitä, että saman sukupolven nimenantajat yleensä pitävät samoista nimistä. (Kiviniemi 2006: 68–69.)

antaminen on vain yksi keino erottaa muista. Erikoisella etunimellä voidaan ilmentää omaa itsemääräämisoikeutta nimen valitsijana sekä lapsen yksilöllisyyttä harvinaisen nimen kantajana. (Mas. 59–61.)

Muun muassa yksilöllisten nimien ihannointi on saanut aikaan erilaisten nimien määrän huiman kasvun. Kiviniemi on kartoittanut suomenkielisen väestön erilaisten etunimien määrän 1980-luvun ja 2000-luvun alussa. 1980-luvun alussa nimien kokonaismääräksi saatiin noin 34 000, ja 2000-luvun alussa käytössä on jopa 50 000 erilaista etunimeä. (Kiviniemi 2006: 22–23.) Yhden kielenkäyttäjän näkökulmasta 50 000 erilaista nimeä voi tuntua käsittämättömältä määrältä. Onkin otettava huomioon, että suomenkielisen nimipäiväkalenterin noin 800 nimeä riittävät suurimmalle osalle suomenkielisistä, joten erilaiset nimet ovat jakautuneet väestöön hyvin epätasaisesti. Valtaosa 50 000 nimestä on todella harvinaisia nimiä tai uniikkiniimiä, joilla on vain yksi kantaja.

Erilaisten nimien määrän kasvu on huomattava, ja määrä on edelleen kasvussa (Kiviniemi 2006: 33). Tämä vaikuttaa nähdäkseni myös siihen, miten etunimien suosio pitäisi määritellä. Aikaisemmissa suomalaisissa etunimitutkimuksissa suosiovaihtelu on useimmiten määritelty siten, että kunakin vuonna annetuista nimistä on laskettu jonkin tietyn nimen saaneiden määrä. Mitä suurempi prosenttiosuus on, sitä suosittumasta nimestä on kyse. Kiviniemi (mt.) on laajaan aineistoon pohjautuvan tutkimuksensa perusteella todennut, että uusvanhan nimen aikaisempi suosio vaikuttaa siihen, kuinka suureksi nimen uusi suosio kasvaa. Hän kirjoittaa, että usein pätevän säännön mukaan etunimestä ei voi tulla läheskään yhtä yleistä, jos se on aikaisemmin ollut hyvin yleinen. Hän kuitenkin myös kyseenalaistaa säännön toteamalla, että syy ilmiöön saattaa olla vain ero kärkinimien yleisyydessä ennen ja nyt. (Mts. 205–206.)

Tämä on hyvä esimerkki siitä, kuinka erilaisten nimien määrän kasvu vaikuttaa nimien suosion määrittelyyn. Nykyään vuoden kärkinimen saa noin kaksi prosenttia syntyneistä, kun esimerkiksi 1900-luvun puolivälissä vastaava luku on voinut olla noin kahdeksan prosenttia. Merkitseekö tämä sitä, että esimerkiksi vuoden 2005 suosituin nimi on vähemmän suosittu kuin esimerkiksi vuoden 1965 suosituin nimi? Ei välttämättä. Voidaan myös ajatella, että nimet ovat keskenään yhtä suosittuja, koska kumpikin on oman vuotensa suosituin nimi.

Usein on tarkoituksenmukaista vertailla eri aikojen kärkinimien suosioita keskenään. Jotta olisi mielekästä tutkia nimien suosiovaihteluja ja piirtää nimien suosiokäyriä, voisi olla hyödyllistä kehitellä uusi, monipuolisempi tapa laskea nimen suosio. On otettava huomioon, että nimivalikoima on merkittävästi suurempi nykyään kuin ennen.

Jotta voidaan puhua jonkin tapahtuman suosiosta, täytyy ottaa huomioon, kuinka monta valintaa voidaan tehdä. Kun vertaillaan esimerkiksi *Maija*-nimen suosiota 1800-luvulla ja 2000-luvulla, on syytä ottaa huomioon, kuinka suuresta valikoimasta nimi on valittu. Niinpä nimen suosiota määriteltäessä se, kuinka monta lasta vuoden aikana on syntynyt, on yhtä merkittävää kuin se, kuinka monta erilaista nimeä vuoden aikana on annettu. Haasteellista on kuitenkin määritellä nimivalikoiman koko ja sen merkittävyys, sillä nimenantohetkellä nimenantaja ei tiedosta kaikkia mahdollisia valintoja.

Tässä artikkelissa määrittelen nimen suosion ja esitän nimien suosiokäyrät, kuten tähän asti etunimitutkimuksissa on ollut tapana, eli laskemalla nimen saaneiden osuudet vuosittain syntyneistä suomenkielisistä tyttölapsista.

3 Seija-tyyppin yleistyminen ja nimien suosionvaihtelu

Aineistossani on yhteensä 46 *Seija*-tyypin nimeä, jotka olen analyysia varten jakanut 11 yleiseen nimeen ja 35 harvinaiseen nimeen. Pidän yleisinä niminä niitä, jotka on annettu ensimmäisiksi etunimiksi vuoden 1999 loppuun mennessä vähintään 1 000 kertaa. Ero yleisten ja harvinaisten nimien suosiossa on suuri, sillä yleisistä nimistä harvinaisin *Reija* on annettu ennen vuotta 2000 yhteensä 1 792 kertaa ja harvinaisista nimistä yleisin nimi *Feija* sen sijaan 58 kertaa.

Yleiset nimet: *Aija, Eija, Kaija, Maija, Raija, Reija, Saija, Seija, Taija, Teija* ja *Tuija*.

Harvinaiset nimet: *Beija, Daija, Feija, Fraija, Freija, Graija, Haija, Heija, Iija, Jaija, Jeija, Joija, Keija, Kiija, Kseija, Laija, Leija, Meija, Miija, Naija, Neija, Paija, Peija, Piija, Roija, Ruija, Soija, Sveija, Tiija, Toija, Vaija, Veija* ja *Viija*.

3.1 Ensiesiintymät, suosionhuiput ja nimenkantajien määrä

Olen taulukoinut aineistoni *Seija*-nimet niiden ensiesiintymien ja suosionhuippujen mukaan. Ensiesiintymällä tarkoitan ensimmäistä esiintymää aineistossani. Aineistoni on poimittu viiden vuoden välein, joten taulukoissa vuosiluvut ovat viiden vuoden tarkkuudella ja alaspäin pyöristettyinä: jos nimen ensiesiintymä tai suosionhuippu osuu viisivuotiskaudelle 1920–1924, on vuosiluvuksi merkitty 1920.

Aineistoni on peräisin Väestörekisterikeskuksen tietokannasta, joka on tai voi olla rajallinen aina sen syntyvuoteen 1965 asti, joten joidenkin yksittäisten nimien kohdalla olen tarkistanut nimien esiintymiä myös kirkonkirjoista.⁵

Taulukot perustuvat kahteen aineistooni, jotka yhdessä kattavat vuodet 1870–2009. Nimet on lueteltu ensiesiintymiensä tai suosionhuippujensa mukaisissa järjestyksissä. Yleiset nimet on lihavoitu.

Taulukko 1.

Seija-tyypin nimien ensiesiintymät aineistossa.

Vuosi	1870–1889	1890–1909	1910–1929	1930–1949	1950–1969	1970–1989
Nimi	Fiija, Maija	Viija, Aija , Eija , Tuija , Taija , Miija, Veija, Kaija , Reija , Seija , Paija, Raija , Saija , Soija	Keija, Leija, Freija, Piija, Teija , Fraija, Neija, Feija, Jeija, Kiija, Laija, Meija, Ruija	Iija, Naija, Kseija, Toija, Vaija, Sveija, Peija, Daija	Jaija, Heija, Joija, Riija, Tiija	Roija, Graija, Beija, Haija

Suurin osa nimien ensiesiintymistä osuu vuosisatojen vaihteeseen (ks. taulukko 1), mikä saattaa johtua aineistostani. Aineisto kattaa tiedot vuonna 1965 elossa olleista ja

5. Suomen Sukututkimusseuran historiakirjat (HisKi) <http://hiski.genealogia.fi/historia>.

sen jälkeen syntyneistä suomalaisista, ja Väestötietokeskuksen tiedot ovat rajallisia todennäköisesti 1800-luvun lopun ja aivan 1900-luvun alun osalta, mutta 1900-luvun ensimmäisistä vuosikymmenistä lähtien nimiesiintymiä alkaa olla enemmän. Toisaalta useiden ensiesiintymien perusteella voi myös päätellä, että *Seija*-tyyppi on alkanut yleistyä 1900-luvun alussa.

Kaikki yleiset nimet ovat vanhoja: *Teijaa* lukuun ottamatta jokainen yleinen nimi esiintyy aineistossa ennen vuotta 1910, ja *Teijankin* ensiesiintymä osuu ajanjaksolle 1915–1919. *Eija*-nimi esiintyy aineistossani ensimmäisen kerran 1890-luvun alussa, mutta Suomen Sukututkimusseuran historiankirjojen mukaan nimeä on annettu vuodesta 1875 lähtien.

Yleisesti eniten ensiesiintymiä on 1920-luvun lopulla: jopa kuusi uutta nimeä, mikä on enemmän kuin minään muuna viisivuotiskautena. 1940-luvun alkupuolelle asti uusia nimiä annetaan melko tasaisesti, mutta 1900-luvun puolivälin jälkeen uusien *Seija*-tyypin nimien antaminen harvenee. Viimeinen ensiesiintymä on nimellä *Haija* 1980-luvun lopulla. Tämän jälkeen ei ole annettu yhtään uutta tyyppiin sopivaa nimeä ensimmäiseksi etunimeksi. Tämä on merkittävää, sillä uusien nimien antaminen on 1900- ja 2000-lukujen vaihteessa hyvin yleistä ja erilaisten nimien määrä kasvaa jatkuvasti. Ilmeisesti *Seija*-tyypin nimet eivät miellytä uusien nimien etsijöitä.

Taulukkoon 2 olen merkinnyt ne *Seija*-tyypin nimet, joille voi sijoittaa vähintäänkin selvähkön suosionhuipun. Ulkopuolelle olen jättänyt harvinaiset nimet, joilla on aineistossa vähemmän kuin kolme kantajaa tai jotka on annettu useampana ajanjaksona muutaman kerran.

Taulukko 2.
Seija-tyypin nimien suosionhuiput aineistossa.

Vuosi	1890–1909	1910–1929	1930–1949	1950–1969	1970–1989	1990–2009
Nimi		Leija, Neija	Iija, Maija , Kaija , Seija , Raija	Aija , Eija , Tuija , Reija , Piija, Teija , Veija	Taija , Miija, Saija , Maija , Riija, Tiija	Meija, Freija

Useimmat yleiset nimet ovat yleisimmillään 1950-luvulla. Sen sijaan *Freija*-nimen suosio on hyvin vähäistä koko 1900-luvun ajan, mutta 2000-luvulla nimi on alkanut yleistyä. *Miija*, *Riija* ja *Tiija* ovat yleisimmillään 1970- ja 1980-luvuilla, mikä johtunee samantapaisten *Miia*- ja *Tiia*-nimien sekä *Minna*-, *Riina*- ja *Tiina*-nimien suosiosta samoihin aikoihin. Aineistossani on kahdeksan *iija*-loppuisesta nimeä, joista *Miijalla* ja *Tiijalla* on eniten kantajia. Nimet ovat selkeästi harvinaisempia nimivalintoja kuin niiden *iia*- ja *ia*-loppuiset variantit (*Kiia*, *Kia*, *Piia*, *Pia*), mutta ne ovat todennäköisesti yleistyneet nimenomaan *iia*- ja *ia*-loppuisien nimien erikoisina variantteina.⁶

6. Kirjoitan tarkemmin *ia*- ja *iia*-loppuisista nimistä suhteessa *iija*-loppuisiin nimiin pro gradu-tutkielmassani (Sartjärvi 2011: 58–61).

Aineistoni nimet ovat suomenkielisille tyttölapsille annettuja ensimmäisiä etunimiä. Yhteensä *Seija*-tyyppillä on aineistossani 149 414 nimenkantajaa. Yleisillä nimillä kantajia on yhteensä 149 007 ja harvinaisilla 407. Nimenkantajilla mitattuna yleisimmät nimet ovat *Seija* (aineistossa yhteensä 27 519 nimenkantajaa) ja *Raija* (27 161 kantajaa) sekä seuraavina *Maija* (24 004 kantajaa) ja *Eija* (22 967 kantajaa). Esimerkiksi *Maija*-nimellä on huomattavasti enemmän kantajia, jos mukaan lasketaan myös jälkimmäiset etunimet: Väestörekisterikeskuksen nimipalvelun (NP) mukaan suomalaisien joukossa on yli 40 000 *Maija*-nimistä.

Aineiston mukaan harvinaisimmat nimet ovat *Beija*, *Daija*, *Fraiija*, *Graiija*, *Haija*, *Jaija*, *Jeija*, *Kseija*, *Naija*, *Sveija* ja *Vaija*, joilla kaikilla on aineistossa vain yksi nimenkantaja. Joidenkin nimien harvinaisuuteen lienee vaikuttanut niiden homonyymi-pari: esimerkiksi *keija*, *leija* ja *naija* ovat myös lekseemejä, joista ainakin ensimmäisellä ja viimeisellä lienee epätoivottu miellelyhtymä. *Ruija* sen sijaan on etunimen lisäksi myös norjalainen paikkakunta, mutta nimi voi muistuttaa myös ruijapallaskalasta. Nimi ja sen yhteys ruijapallakseen mainitaan kirjassa *Eemu Ukri Amelie – 2 000 kaunista ja harvinaista etunimeä* (2005), jossa esitellään harvinaisia tai ei lainkaan annettuja etunimiä (Nummelin & Teerijoki 2005: 143). Nummelin ja Teerijoki (osin yhdessä Rea Lehtosen kanssa) ovat kirjoittaneet kolme niin sanottua nimiehdotuskirjaa (Nummelin & Teerijoki 2003, 2005; Lehtonen, Nummelin & Teerijoki 2006), joissa he esittelevät mielestään kauniita mutta joko hyvin harvinaisia tai täysin käyttämättömiä etunimiä. Kirjoissa esitellään yhteensä satoja nimiä, mutta niistä löytyy edellä mainitun *Ruijan* lisäksi vain yksi *Seija*-tyypin nimi, *Leija*, jonka kerrotaan olevan vanhastaan *Lean* kutsumanimi (Nummelin & Teerijoki 2005: 97).

3.2 *Seija*-tyypin yleisten nimien taustat ja suosionvaihtelu

Käsittelen seuraavaksi *Seija*-tyypin yleiset nimet niiden ensiesiintymien mukaisessa järjestyksessä. Olen sisällyttänyt kuhunkin alalukuun suurin piirtein yhtä vanhat nimet eli ne nimet, jotka esiintyvät aineistossani ensimmäisen kerran samoihin aikoihin. Aineiston ensiesiintymä voi olla satunnainen ilmentymä, eikä sillä välttämättä ole nimen yleistymisen kannalta merkitystä, mutta jakamalla nimet ensiesiintymiensä mukaisesti kaavioihin voi osoittaa, kuinka erilaisia suosioikäyriä nimillä voi olla.

3.2.1 *Maija*, *Aija*, *Eija*, *Tuija*

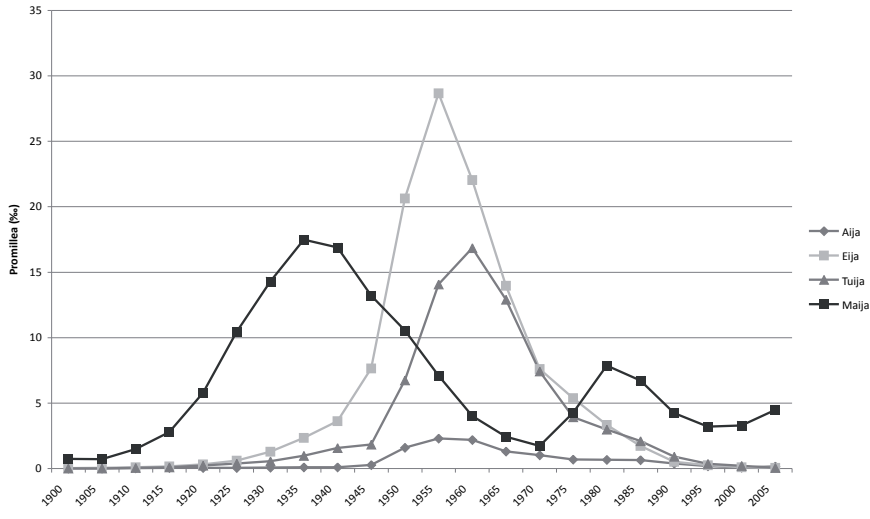
Ensimmäinen viisivuotiskausi aineistossani on 1870–1874, ja *Maija* on harvinaisen *Fiijan* ohella tutkimistani nimistä ainoa, joka esiintyy jo tällä ajanjaksolla. *Maija*-nimellä ei ole erityisen paljon esiintymiä 1800-luvun lopulla. Nimi on todennäköisesti useimmiten kirjattu ruotsin kielen mukaisessa asussa *Maja*, tai se on tunnettu ensisijaisesti *Maria*-nimen kutsumamuotona. Kirjoitusasu *Maija* kuitenkin yleistyy virallisenaikin etunimenä nopeasti ja saavuttaa yleisimpien nimien kärkisijat 1930–1950-luvuilla

(Saarikalle & Suomalainen 2007: 231). Nimen suosio lähtee pian uudelleen nousuun ja saavuttaa toisen huippunsa 1980-luvun alussa (ks. kaaviot 1 ja 2).

Maija on ikivihreä nimi. Kiviniemen (2006) mukaan ikivihreinä voidaan pitää sellaisia nimiä, jotka yltyvät vuosittain vähintään puolen prosentin yleisyyteen, kun lasketaan mukaan sekä ensimmäisiksi että jälkimmäisiksi etunimiksi annetut nimet. Yleensä näin tasaisen yleiset nimet eivät ole missään vaiheessa vuoden kärkinimiä, mutta toisaalta ne eivät myöskään jää nimivalintojen ulkopuolelle. (Mts. 38–39, 180.) Kaksihuippuisena ja ikivihreänä nimenä *Maija* on jatkuvasti mukana ”käyttönimistössä”, ja lisäksi nimen tunnettuutta lisää sen suosio jälkimmäisenä nimenä ja etenkin yhdyksenimen osana: *Maija-Liisa* on yksi yleisimmistä yhdyksnimistä, ja myös esimerkiksi *Anna-Maija* ja *Ulla-Maija* ovat saaneet useita kantajia (mts. 88–89). *Maija* on monille tuttu nimi myös niin sanottuna yleisnimenä: *Maija Meikäläinen* on feminiininen vastine *Matti Meikäläiselle* ja kuvaa naispuolista keskivertokansalaista.

Aija- ja *Eija*-nimien taustat ovat epävarmemmat kuin *Maijan*. Nimikirjan mukaan *Aija*-nimen mallina on toiminut samantapainen nimi *Eija* (Saarikalle & Suomalainen 2007: 19). Aineistoni perusteella nimet ovat yhtä vanhoja, mutta on silti mahdollista, että toinen on muodostettu toisen mallin mukaan. *Eija*-nimi on saattanut syntyä hengellisen, riemua osoittavan *eijaa*-huudahduksen pohjalta, mutta Kustaa Vilkun mukaan nimen yleistymiseen lienee vaikuttanut myös Eino Leinon Freya-vaimon kutsumanimi *Eya*, joka esiintyy Leinon runoissa (Vilkuna 2005 [1976]: 68; Saarikalle & Suomalainen 2007: 77).

Tuija on luontoaiheinen nimi, jonka kerrotaan syntyneen samannimisen pensasmaisen havupuun pohjalta. Nimikirjassa sanotaan, että se sopii ”hyvin suomalaiseen nimistöön, sillä vastaavanlaista rakennetta tavataan monissa nimissä”, ja mainitaan nimet *Raija*, *Reija*, *Taija* ja *Teija*. (Vilkuna 2005 [1976]: 234; Saarikalle & Suomalainen 2007: 390.) Uskon, että riippumatta nimen taustasta sen suosioon on varmasti vaikuttanut nimen kuuluminen suosittuun nimityyppiin. Yleisimmillään nimi on 1960-luvun lopulla (ks. kaavio 2).

Kaavio 2.
Neljän *Seija*-tyypin nimen ajallinen suosionvaihtelu vuosina 1900–2009.

Eija alkaa yleistyä nopeasti 1940-luvun lopulla, jolloin esimerkiksi *Raija* ja *Seija* ovat jo todella suosittuja. Enimmillään *Eija*-nimen saaneiden osuus on yhtä suuri kuin *Raija*- ja *Seija*-nimisten (ks. myös kaaviot 3 ja 4), mutta *Eija* saavuttaa huippunsa myöhemmin.

Aijan suosio jää yllättävänkin vähäiseksi. Nähdäkseni sillä olisi ollut mahdollisuudet yleistyä *Eijan* suuren suosion ansiosta joko samoihin aikoihin tai hieman myöhemmin kuin *Eija*, mutta toisaalta toistaiseksi melko harvinaisena nimenä se voi vielä yleistyä lähivuosina. Myös *Tuijan* suosio nousee nopeasti, mutta suosionhuippu on myöhäisempi ja jää pienemmäksi kuin *Eijalla*.

3.2.2 *Taija, Reija, Kaija, Seija*

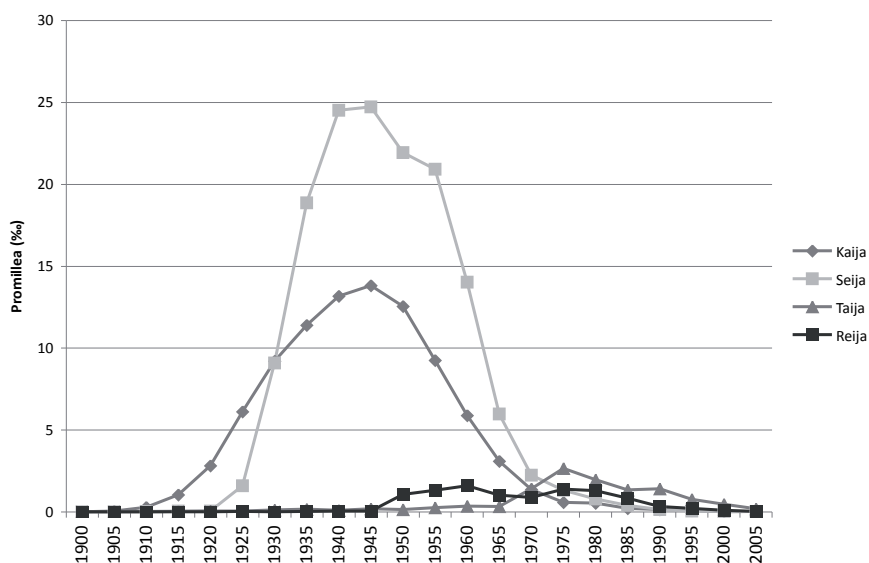
Taija on lyhentymä nimestä *Tatjana*, joka on alkuaan miehennimen *Tatianus* sisar-nimi. Kaikki mainitut ovat lähtöisin roomalaisesta suvunnimestä *Tatius*. Samaa alkuperää ovat myös suomalaiset etunimet *Taina* ja *Tanja*. (Vilkuna 2005 [1976]: 222–223.)

Sen sijaan *Reija*-nimen alkuperäksi on ehdotettu ruotsalaisia nimiä *Rea* ja *Freija*, joiden lempinimenä *Reijaa* on käytetty. Nimikirja tarjoaa myös vaihtoehdon, että nimi olisi muodostettu yhdistämällä nimet *Eija* ja *Raija*, mutta koska aineistoni mukaan *Raija*-nimen ensiesiintymä on myöhäisempi kuin *Reijan*, selitys tuntuu epätodennäköiseltä. (Vilkuna 2005 [1976]: 192; Saarikalle & Suomalainen 2007: 317.)

Kaija on suomalainen muunnos nimestä *Katariina* ja Kustaa Vilkunan mukaan yksi *Katariina*-nimen yleisimmistä puhuttelumuodoista. *Seija* puolestaan on suomalaisperäinen nimi. Nimen luojana pidetään kouluneuvos Yrjö Karilasta, joka johti nimen muinaisroomalaisen jumalan nimestä *Seia* ja Lönnrotin sanakirjasta löytämästään sa-

nasta *seijas*, joka tarkoittaa 'selkeää'. Karilas antoi lapselleen vuonna 1917 nimen *Ester Seija Karilas*. (Vilkuna 2005 [1976]: 124; Saarikalle & Suomalainen 2007: 178, 341.) Tytär Karilas ei kuitenkaan ollut ensimmäinen *Seija*, sillä aineistoni mukaan nimi on annettu ensimmäiseksi nimeksi jo vuosina 1900–1904 ja kirkonkirjoista nimi löytyy jo vuodelta 1896 (HisKi).

Taija, *Reija*, *Kaija* ja *Seija* ovat todennäköisesti yhtä vanhoja nimiä: ne kaikki esiintyvät ensimmäisen kerran aineistossani ennen vuotta 1905. Ensiesiintymänsä jälkeen ne ovat kuitenkin yleistyneet hyvin eri lailla. *Kaija* yleistyy ensimmäisenä, ja *Seijan* suosionkasvu on jyrkin ja suurin, kun taas *Taija* ja *Reija* jäävät kahteen muuhun nimeen nähden melko harvinaisiksi.

Kaavio 3.

Neljän *Seija*-tyypin nimen ajallinen suosionvaihtelu vuosina 1900–2009.

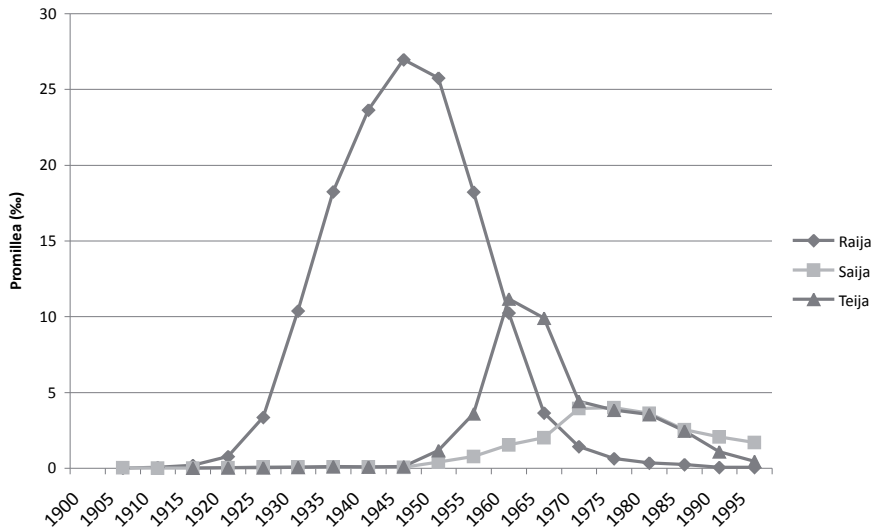
3.2.3 Raija, Saija, Teija

Teija-nimen alkuperänä on pidetty kreikkalaisperäisen *Dorootea*-nimen suomalaista muunnosta *Toroteija* (Vilkuna 2005 [1976]: 225; Saarikalle & Suomalainen 2007: 378). Ensimmäinen *Teija* on nimetty aineistoni mukaan 1910-luvun loppupuoliskolla, ja nimen suosio kasvaa merkittävästi 1950–1960-luvuilla. Suosion kasvun aiheutti todennäköisesti Teija Sopasen valinta Suomen neidoksi vuonna 1953 ja viisi vuotta myöhemmin Sopasen toimiminen ensimmäisenä vakiokuuluttajana, kun Suomen Televisio aloitti lähetyksensä (Kiviniemi 2006: 213). *Teija*-nimi on malliesimerkki siitä, kuinka julkisuuden henkilö voi vaikuttaa nimivalintoihin ja nimimuotiin.

Saija on *Saara*-nimen muunnos ja pohjautuu siten heprealaiseen nimeen *Sara*, kun taas *Raija*-nimen alkuperästä ei ole varmaa tietoa. Todennäköisesti *Raija* on venäläis-

peräisen *Raisan* rinnakkaismuoto. (Vilkuna 2005 [1976]: 189, 200; Saarikalle & Suomalainen 2007: 308, 332.) Nimi voi olla syntynyt alkujaan jonkin vanhan nimen epäviralliseksi kutsumamuodoksi samalla lailla kuin *Maija* on ollut vanhan *Maria*-nimen kutsumamuoto.

Näistä kolmesta nimestä *Raijalla* on selvästi eniten nimenkantajia ja korkein suosionhuippu. Nimet ovat olleet yleisimmillään vuorotellen: ensin *Raija* 1940–1950-luvulla, sitten *Teija* 1960-luvulla ja viimeisenä *Saija* 1970-luvun loppupuolella. Näitä kolmea nimeä tarkasteltaessa voidaan todeta, että *Seija*-tyypin nimen suosionhuippu on sitä matalampi, mitä myöhäisempi se on.

Kaavio 4.

Kolmen *Seija*-tyypin nimen ajallinen suosionvaihtelu 1900-luvulla.

4 *Anja*-tyypin yleistyminen ja nimien suosionvaihtelu

Aineistossani on yhteensä 66 *Anja*-tyypin nimeä, jotka olen analyysia varten jakanut yleisiin, yleistyviin ja harvinaisiin nimiin. Pidän yleisinä nimiä, jotka on annettu ensimmäisiksi etunimiksi vuoden 1999 loppuun mennessä vähintään 1 000 kertaa, ja yleistyvinä niitä nimiä, jotka on annettu vuoden 1999 loppuun mennessä enintään joitakin satoja kertoja mutta jotka ovat 2000-luvulla yleistyneet tai yleistymässä.

Aineistossani on kuusi yleistä nimeä ja seitsemän yleistyvää nimeä. Loput 53 nimeä lasken harvinaisiksi nimiksi. Niistä seitsemän on annettu ensimmäisen kerran vuoden 1999 lopun jälkeen.

Yleiset nimet: *Anja, Pinja, Ronja, Senja, Sonja ja Tanja.*

Yleistyvät nimet: *Enja, Minja, Ninja, Ranja, Renja, Sanja ja Tinja.*

Harvinaiset nimet: *Banja, Benja, Binja, Brenja, Brynja, Cenja, Cinja, Danja, Denja, Donja, Dunja, Fanja, Fenja, Fonja, Frinja, Genja, Granja, Henja, Inja, Janja, Jinja, Jonja, Kenja, Kinja, Kranja, Ksenja, Lenja, Lonja, Manja, Menja, Monja, Nanja, Nenja, Onja, Panja, Penja, Rinja, Sinja, Stanja, Svenja, Taanja, Tenja, Tonja, Tunja, Unja, Vanja, Venja, Vinja, Wanja, Ynja ja Zenja.*

4.1 Ensiesiintymät, suosionhuiput ja nimenkantajien määrä

Olen taulukoinut aineistoni *Anja*-tyypin nimet niiden ensiesiintymien ja suosionhuippujen mukaan. Taulukot perustuvat siis kahteen aineistooni, joista ensimmäinen kattaa viisivuositain vuodet 1870–1999 ja toinen vuosittain vuodet 2000–2009 (aineiston rajallisuudesta ks. lukua 1.2). Yleiset nimet on lihavoitu.

Taulukko 3.
Anja-tyypin nimien ensiesiintymät aineistossa.

Vuosi	1870–1889	1890–1909	1910–1929	1930–1949	1950–1969	1970–1989	1990–2009
Nimi	Ksenja, Senja , Vanja, Sonja	Fenja, Manja, Tanja , Venja, Lonja, Xenja	Enja, Genja, Inja, Tonja, Brynja, Dunja, Fanja, Panja, Ronja , Vinja, Danja, Frinja, Nanja, Sanja, Tenja	Banja, Benja, Ranja, Kenja, Lenja, Renja, Onja, Tunja	Minja, Ninja, Kranja, Pinja , Penja, Stanja, Taanja, Tinja	Henja, Monja, Sinja, Wanja, Donja, Menja, Rinja, Binja, Janja, Svenja, Jinja, Jonja	Granja, Kinja, Unja, Zenja, Ynja, Brenja, Cinja, Finja, Nenja, Cenja, Denja, Fonja

Taulukosta 3 näkyy, että *Anja*-tyypin ensiesiintymät ovat jakautuneet melko tasaisesti tutkimusajanjaksolle. Yleisistä nimistä *Senja* ja *Sonja* ovat vanhimmat: molemmat esiintyvät aineistossani ennen vuotta 1890, ja kirkonkirjoissa *Senja*-nimellä on suhteellisen paljon esiintymiä vuodesta 1875 lähtien (HisKi). Sen sijaan uusin tulokas on *Pinja*, joka on aineistoni mukaan annettu ensimmäisen kerran viralliseksi etunimeksi 1960-luvun loppupuolella. Itse asiassa suurin osa *inja*-loppuisista nimistä on uusia nimiä, jotka ovat syntyneet *Pinjan* ensiesiintymän jälkeen.

Suosittujen nimien yleistymisen aikoihin on usein syntynyt uusia samankaltaisia nimiä. Esimerkiksi todella suosittu *Anja* on yleisimmillään 1920–1930-luvuilla, ja *Anjan*

yleistyessä on annettu ensimmäisen kerran sellaiset nimet kuin *Nanja*, *Sanja* ja *Panja*. Toisaalta nimet *Stanja*, *Taanja* ja *Tinja* on annettu ensimmäisen kerran 1960-luvun lopulla, jolloin *Tanja*-nimen suosio on ollut nousussa.

Taulukko 4.

Anja-tyypin nimien suosionhuiput aineistossa.

Vuosi	1890–1909	1910–1929	1930–1949	1950–1969	1970–1989	1990–1999	2000–2009
Nimi	Ksenja, Senja	Panja	Anja, Inja, Manja		Tonja, Danja, Monja, Tanja , Ninja, Sanja	Nanja, Renja, Sonja	Enja, Minja, Pinja , Ranja, Rinja, Ronja , Sinja, Tinja, Vanja, Venja

Taulukkoon 4 olen koonnut *Anja*-tyypin suosionhuiput niiden nimien osalta, joilla suosionhuipun pystyy erottamaan. Olen jakanut 1990-luvun ja 2000-luvun alun omiksi sarakkeikseen, koska suurin osa *Anja*-tyypin nimien suosionhuipuista osuu vuosiin 1990–2009.

Taulukko 4 kuvaa hyvin koko *Anja*-tyypin ajallista suosionvaihtelua: Vaikka *Anja* on todella suosittu nimi 1900-luvun ensimmäisellä puoliskolla, yleisesti ottaen nimi-tyyppi on yleisimmillään vasta 1900-luvun jälkipuoliskolla ja etenkin 2000-luvun alussa. *Anja*-nimen suuri suosio ei siis yksin nosta muiden samantyyppisten nimien suosiota, vaikka monia uusia samantyyppisiä nimiä syntyykin koko 1900-luvun ajan.

Yhteensä *Anja*-tyypillä on aineistossani 66 399 nimenkantajaa. Yleisten nimien osuus on 63 783 kantajaa, yleistyvien nimien osuus 2 135 kantajaa ja harvinaisten nimien osuus 481 kantajaa. Nimenkantajilla mitattuna ylivoimaisesti yleisin *Anja*-tyypin nimi on *Anja*, jolla on aineistossani yhteensä 32 748 nimenkantajaa. Seuraavina tulevat *Tanja* (11 086 kantajaa), *Sonja* (7 084 kantajaa) ja *Senja* (5 438 kantajaa).

Harvinaisimmat ovat nimet, joilla on vain yksi kantaja. Aineistossani on yhteensä 19 *nja*-loppuista uniikinimeä: *Banja*, *Brenja*, *Brynja*, *Cenja*, *Denja*, *Fanja*, *Fenja*, *Finja*, *Frinja*, *Fonja*, *Granja*, *Jinja*, *Jonja*, *Kenja*, *Kranja*, *Taanja*, *Xenja*, *Ynja* ja *Zenja*. Harvinaisten nimien taustalla voi olla nimenantajien monikielisyys tai mahdollisesti jopa nimen virheellinen kirjoitusasu mutta toisaalta myös erikoisen nimen tavoittelu.

Kun Nummelin ja Teerijoki (sekä Lehtonen) esittelevät harvinaisia tai jopa käyttämättömiä nimiä niin sanotuissa nimiehdotuskirjoissaan, he mainitsevat vain kaksi *Anja*-tyyppiin sopivaa nimeä, *Ranjan* ja *Fonjan*: *Fonja*-nimen kerrotaan sopivan hyvin suomalaisen suuhun monen itäeurooppalaisen lemmittelynimen tapaan, ja *Ranjan* epäillään olevan muunnos *Anja*-nimestä (Nummelin & Teerijoki 2005: 138; Lehtonen, Nummelin & Teerijoki 2006: 42).

4.2 Anja-tyyppin yleisten nimien taustat ja suosionvaihtelu

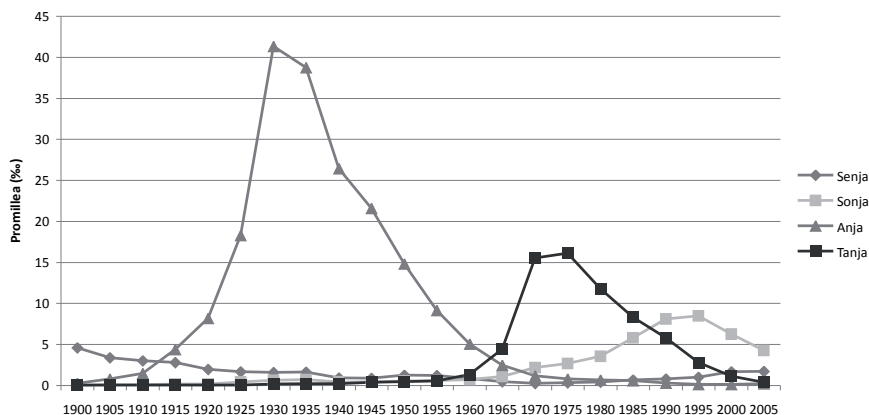
Käsittelen seuraavaksi kahdeksaa *Anja*-tyypin nimeä tarkemmin. Ensin tarkastelen vanhoja nimiä, jotka ovat kuuluneet suomalaiseen etunimistöön jo 1800- ja 1900-lukujen vaihteessa ja joiden suosionhuipustakin on kulunut aikaa, ja sen jälkeen uudempia nimiä, joiden ensiesiintymä on vasta 1900-luvun puolivälissä ja jotka ovat melko suosittuja vielä 2000-luvullakin.

4.2.1 *Senja, Sonja, Tanja, Anja*

Ksenia on vanha kreikkalaisperäinen nimi (Lempiäinen 2004: 132), jonka pohjalta on muodostettu useita *Anja*-tyypin nimiä, kuten *Ksenja*, *Senja*, *Zenja*, *Cenja* ja *Xenja*, joista *Senja* on tavallisin nimi Suomessa. Se oli yleinen jo 1800-luvun puolella, ja aineistoni mukaan suurin osa *Senja*-nimisistä on syntynyt 1890-luvun loppupuolella.

Myös *Sonja* on vanha nimi. Alun perin *Sonja* on venäläinen hellittelymuoto nimestä *Sofia*, joka puolestaan on *Ksenian* tavoin vanha kreikkalaisperäinen nimi. Nimi-kirjassa mainitaan, että *Sonja* muistuttaa rakenteeltaan *Anjaa* ja *Tanjaa*, jotka myös ovat venäläisperäisiä nimiä. (Vilkuna 2005 [1976]: 216; Saarikalle & Suomalainen 2007: 364.)

Anja on alun perin venäläinen muunnos *Anna*-nimestä – tosin Suomessa nimi liittyy Kustaa Vilkunan mukaan myös moniin paikannimiin (*Anjala*, *Anjalankoski*). Nimi *Tanja* puolestaan on lyhennelmä venäläisperäisestä nimestä *Tatjana*, joka on miehen-nimi *Tatianuksen* sisarnimi. *Tatjana*- ja *Tatianus*-nimet pohjautuvat alun perin roomalaiseen suvunnimeen *Tatius*. (Vilkuna 2005 [1976]: 42, 223–225.)

Kaavio 5.

Neljän vanhan *Anja*-tyypin nimen ajallinen suosionvaihtelu vuosina 1900–2009.

Senja ja *Sonja* ovat yhtä vanhat ja rakenteeltaan hyvin samanlaiset nimet, minkä vuoksi voi pitää erikoisena, että niiden suosiokäyrät ovat keskenään niin erilaiset: *Sen-*

jan suosionhuippu ajoittuu 1800-luvun loppuun, eikä nimellä ole lainkaan suosionhuippua 1900-luvun aikana, kun taas *Sonjalla* on selkeä suosionhuippu 1990-luvulla (kaavio 5).

Anjan suosio kasvaa nopeasti: 1920-luvulla se on vasta 20:nneksi suosituin nimi ja 1930-luvulla jo yleisin nimivalinta (Kiviniemi 1982: 205). Huipun aikana nimen saa vuosittain keskimäärin yli neljä prosenttia tytöistä, eli nimi on tällöin erittäin suosittu. Vain noin kuusi prosenttia 1900-luvulla *Anja*-nimen saaneista on syntynyt vuoden 1959 jälkeen (Kiviniemi 2006: 41).

Tanjan suosionhuippu muistuttaa *Anjan* suosionhuippua, mutta huippu on matalampi ja myöhäisempi kuin *Anjan*. Nimi on 1970-luvun 16:nneksi yleisin nimi ja 27:nneksi yleisin nimi vuosina 1960–1999. Noin 96 prosenttia 1900-luvulla syntyneistä *Tanja*-nimisistä on syntynyt vuoden 1959 jälkeen. (Kiviniemi 1982: 207, 2006: 41, 49.)

4.2.2 *Ronja, Pinja, Minja, Tinja*

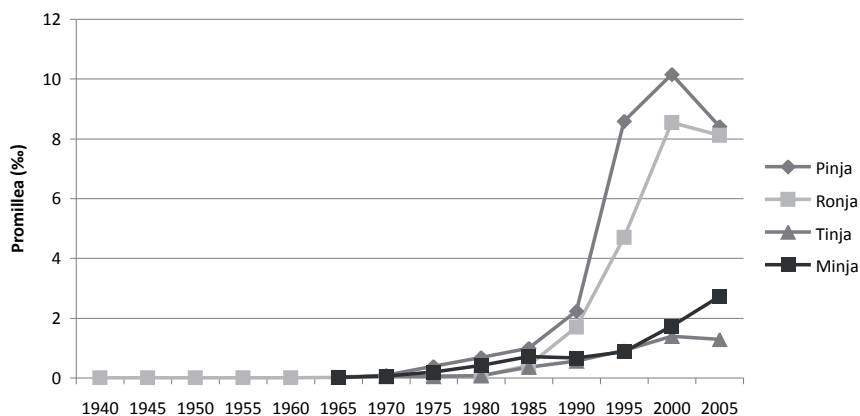
Ronja-nimen luoja on pidetty kirjailija Astrid Lindgreniä, joka käytti nimeä vuonna 1981 ilmestyneessä teoksessaan *Ronja Ryövärintytär* (alkuperäisteos *Ronja Rövarsdotter*). Lindgren on kertonut muodostaneensa nimen saamelaisen järvennimen *Juronjaure* pohjalta. (Saarikalle & Suomalainen 2007: 322.) Koska *Ronja*-nimi esiintyy aineistossani jo noin 60 vuotta ennen Lindgrenin teoksen ilmestymistä (ks. kaavio 6), en pitäisi kirjailijaa yksinään nimen luoja, vaikkakin teos on varmasti vaikuttanut *Ronja*-nimen suosion kasvuun. Nimi alkaa yleistyä kirjan ilmestymisen jälkeen 1980-luvulta lähtien ja on hyvin yleinen vuosisadan vaihteessa ja edelleen 2000-luvun puolella. Kiviniemen (2006: 58) mukaan *Ronja* on yleistynyt paitsi *Ronja Ryövärintyttären* ansiosta myös siksi, että se on sopinut uutena vaihtoehtona hyvin *Sonja*-tyyppisten nimien sarjaan.

Pinja sen sijaan on luontoaiheinen nimi, joka on saatu Välimeren maissa kasvavan puun nimestä. Pinjapuuta on pidetty vanhastaan kuolemattomuuden ja pitkäikäisyyden vertauskuvana. (Vilkuna 2005 [1976]: 184; Saarikalle & Suomalainen 2007: 303.) *Ronjan* tavoin myös *Pinja* on 2000-luvulla melko yleinen nimivalinta, mutta nämä molemmat eroavat monista muista nykyajan kärkinimistä, sillä ne eivät ole uusvanhoja vaan uusia nimiä, joita ei ole annettu lainkaan vielä 1800–1900-lukujen vaihteessa. Tällaisia nykyään suosittuja uusia nimiä ovat myös esimerkiksi *Neea*, *Pihla*, *Minttu* ja *Saana*. (Kiviniemi 2006: 56–57.)

Minjaa voi pitää 2000-luvun muotiniimenä, jonka yleistymiseen vuosituhannen vaihteessa lienee vaikuttanut *Pinja*-nimen aikaisempi suosio. *Minja*-nimellä on vuoden 2009 loppuun mennessä yhteensä 1 019 kantajaa, joista 574 eli yli puolet on syntynyt 2000-luvulla. Nimenkantajien määrä on siis kaksinkertaistunut kuluneen vuosikymmenen aikana. *Minja* lisättiin vuonna 2010 suomenkieliseen nimipäiväkalenteriin, jossa kerrotaan lisättyjen nimien taustoista: *Minja*-nimen epäillään olevan *nja*-loppuisten nimien esikuvan mukaan muodostettu uusi variantti *Minna*- ja *Miina*-nimille. (Kiviniemi & Saarelma 2009: 63.)

Myös *Tinja*-nimen kohdalla nimikirjassa lukee, että nimen alkuperä on epäselvä – sen mallina ovat voineet toimia muut samankaltaiset nimet, kuten *Anja*, *Pinja*, *Ronja*,

Sonja ja *Tanja*, mutta nimi voi myös olla muunnos nimestä *Tiina*. Nimikirjan mukaan *Tinja*-nimi löytyy Suomen ortodoksisesta kalenterista, jossa nimi yhdistetään kreikkalaisperäiseen nimeen *Foteine*. (Saarikalle & Suomalainen 2007: 385.)

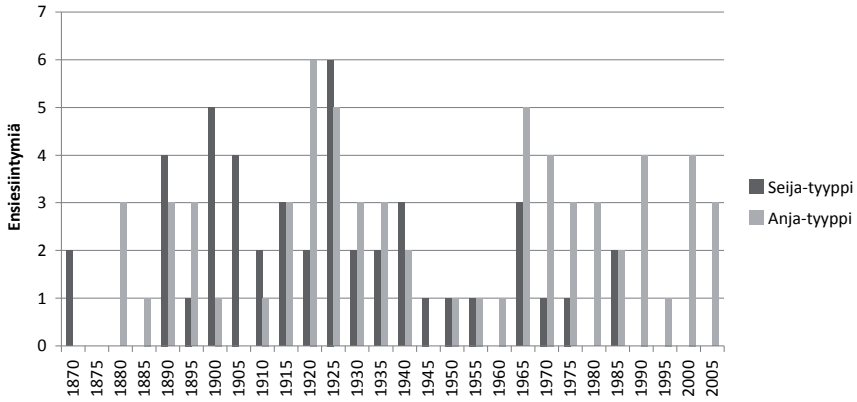
Kaavio 6.

Neljän uuden *Anja*-tyypin nimen ajallinen suosiovaihtelu vuosina 1940–2009.

Kuten kaaviosta 6 näkyy, kaikkien näiden neljän nimen suosio on kasvanut suhteellisen merkittävästi vuosituhannen vaihteessa. *Minjan* suosio on edelleen kasvussa 2000-luvun ensimmäisen kymmenyksen lopulla, jolloin *Pinjan* ja *Ronjan* suosiot ovat jo laskussa.

5 Nimityyppien vertailu

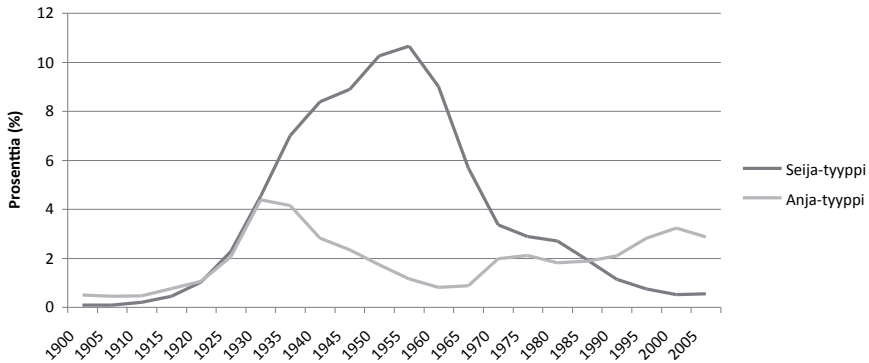
Sekä *Seija*- että *Anja*-tyyppi ovat tietävästi kuuluneet etunimistöömme virallisina ensimmäisinä etuniminä jo 1800-luvulla. Tutkimastani 46:sta *Seija*-tyypin nimestä suurin osa esiintyy aineistossani ensimmäisen kerran 1900-luvun alussa. 1900-luvun puolivälin jälkeen ei ole aineistoni mukaan annettu juurikaan uusia *Seija*-tyyppiin kuuluvia nimiä. Myös suurella osalla 66:sta *Anja*-tyypin nimestä on ensiesiintymä aineistossa 1900-luvun alussa, mutta ero on siinä, että uusia *Anja*-tyypin nimiä annetaan tasaisesti koko 1900-luvun ajan ja myös 2000-luvulla. Kaavio 7 kuvaa, miten nimityyppien ensiesiintymät ovat jakautuneet viisivuotiskausittain. Eniten uusia nimiä annetaan 1920-luvulla ja vähiten 1900-luvun puolivälissä.

Kaavio 7.
Seija- ja Anja-tyyppin nimien ensiesiintymät vuosina 1870–2009.

Anja-tyypillä on määrällisesti enemmän nimiä, mutta *Seija*-tyypillä on huomattavasti enemmän nimenkantajia. Vuoteen 2010 mennessä *Seija*-tyyppiä edustava nimi on annettu ensimmäiseksi etunimeksi 149 414 äidinkieleltään suomenkieliselle tytölle. Vastaavasti *Anja*-tyypillä on aineistossani 66 399 nimenkantajaa, joista noin puolet (32 748) kantaa nimeä *Anja*.

1900-luvun alussa ensimmäisenä tutkimistani nimistä alkavat yleistyä *Seija*-tyypin *Maija* ja *Anja*-tyypin *Anja*. *Maijan* lisäksi myös etenkin *Eija*, *Kaija*, *Raija* ja *Seija* ovat yleisiä nimivalintoja 1900-luvun alkupuoliskolla, mutta *Anja* ei lisää muiden *nja*-loppuisten nimien suosiot. *Seija*-tyypin yleisistä nimistä jokaisella on ensiesiintymä viimeistään aivan 1900-luvun alussa. Uudemmat *ija*-loppuiset nimet jäävät harvinaisiksi. Sen sijaan *Anja*-tyypin nimistä yleistyvät 1900-luvun puolivälin jälkeen *Tanja*, 1900-luvun lopulla *Sonja*, *Ronja* ja *Pinja* sekä 2000-luvulla esimerkiksi *Minja* ja *Tinja*.

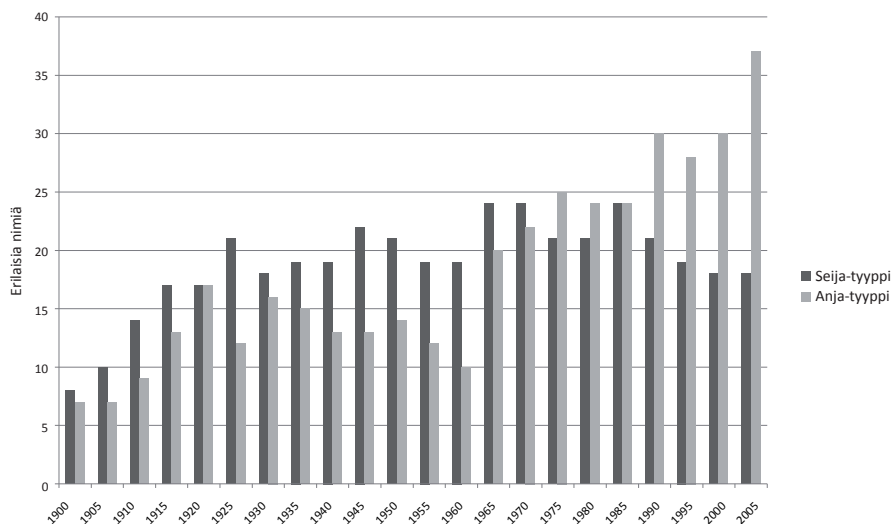
Kaavio 8.
Seija- ja Anja-tyyppin nimien saaneiden suhteellinen osuus vuosina 1900–2009.

Kun vertaillaan nimityyppien suosiokäyriä (kaavio 8), ne nousevat hyvin yhte-
nevästi 1920-luvulla mutta ovat sen jälkeen hyvinkin erilaiset. *Seija*-tyypin suosio on
yksihuippuinen. Huippu sijoittuu 1900-luvun puoliväliin, jolloin *ija*-loppuisen ni-
men saa ensinimekseen useampi kuin joka kymmenes tyttö. Sen sijaan *Anja*-tyypillä
ei ole yhtä selkeää suosionhuippua, vaan nimityyppi on melko tasaisen suosittu koko
1900-luvun ajan. 2000-luvulla *Anja*-tyyppi on selvästi *Seija*-tyyppiä suosittumpi.

Kaavion 8 perusteella voi tehdä päätelmän, että *Anja*-tyyppi ei ole 2000-luvulla
läheskään niin suosittu kuin *Seija*-tyyppi 1950-luvulla. Se voi kuitenkin olla hieman
yksipuolinen tulkinta. 1900-luvun puolivälissä suomenkielisessä väestössä on annettu
vuosittain noin 1 500 erilaista etunimeä, kun 2000-luvulla erilaisia tyttönnimiä an-
netaan vuosittain noin 4 000 (Kiviniemi 2006: 33). Valikoima, josta nimet valitaan, on
lähes kolminkertaistunut, ja se kasvaa edelleen. Näin suuri muutos vaikuttaa väistä-
mättä myös siihen, kuinka suuren prosenttiosuuden yleisimmin valitut nimet voivat
saada.

Nimityyppin suosiosta kertoo myös se, kuinka monta tyyppiin kuuluvaa nimeä on
olemassa ja milloin näitä uusia nimiä on annettu. Nimien ensiesiintymiä kuvaava kaa-
vio 7 osoittaa, ettei vuoden 1990 jälkeen ole annettu yhtään uutta *Seija*-tyypin nimeä,
kun taas uusia *Anja*-tyypin nimiä annetaan melko tasaisesti ja edelleen 2000-luvulla.

Ensiesiintymien lisäksi merkittävää on, kuinka monta erilaista *Seija*- ja *Anja*-tyypin
nimeä vuosittain annetaan. Kaavio 9 kuvaa erilaisten annettujen nimien määrä viisi-
vuotiskausittain. *Seija*-tyypin nimiä on 1910-luvun loppupuolelta lähtien annettu ta-
saisesti: 15–25 erilaista nimeä viisivuotiskausittain. Tasaisuus johtuu siitä, että monet
Seija-tyypin nimet pysyvät jatkuvasti käyttönimistössä ja niitä annetaan vähintään pari
kertaa vuosittain, vaikka nimet nykyään hyvin harvinaisia ovatkin. Sen sijaan *Anja*-
tyypin nimiä annetaan vuosittuhannen vaihdetta kohti kasvavassa määrin.

Kaavio 9.

***Seija*- ja *Anja*-tyypin erilaiset annetut nimet vuosina 1900–2009.**

Kaavion 9 osoittama *Anja*-tyypin nouseva trendi ei ole yllättävä. On odotuksenmukaista, että 2000-luvulla annetaan enemmän erilaisia *Anja*-tyypin nimiä kuin esimerkiksi 1930-luvulla, sillä kaikkien vuosittain annettujen erilaisten nimien määrä on ollut selvässä kasvussa 1970-luvulta lähtien. On siis vain luonnollista, että myös erilaisia *nja*-loppuisia nimiä annetaan nykyään enemmän. Mutta merkittävää on, että erilaisten *ija*-loppuisten nimien määrä on vuosituhaten vaihteessa laskussa. Vaikuttaa siltä, että vaikka nimenantajat ovat 1900-luvun loppupuolelta lähtien antaneet mielellään uusia erilaisia nimiä, he eivät halua antaa lapsilleen uusia erilaisia *Seija*-tyypin nimiä.

Yhtenä trendinä 1900-luvun lopun ja 2000-luvun alun nimivalinnoissa on pidetty kansainvälisyyttä. 1900-luvun puolivälissä annettiin mielellään nimiä, jotka sitoivat kantajansa nimenomaan Suomeen ja suomen kieleen, kun taas viime vuosikymmeninä on suosittu nimiä, jotka ymmärretään ja lausutaan oikein myös Suomen ulkopuolella. *Anja*-tyyppi on kansainvälisempi kuin *Seija*-tyyppi,⁷ mikä saattaa osaltaan selittää sitä, miksi 1980-luvun jälkeen on annettu tasaisin väliajoin uusia *Anja*-tyypin nimiä mutta ei lainkaan *Seija*-tyypin nimiä.

Toinen mahdollinen syy tähän ilmiöön voi olla se, että *Anja*-tyypin osuus ei kasva koskaan yhtä suureksi kuin *Seija*-tyypin, joka on hyvin yleinen 1900-luvun puolivälissä. Mahdollisesti *Seija*-tyypin nimet liittyvät tämänhetkisten ja viime vuosien nimenantajien mielissä *Eijaan*, *Raijaan*, *Seijaan* ja muihin ”tätinimiin”.

6 Lopuksi

Molemmat tutkimani tyypit ovat produktiivisia etunimimuotteja, joiden mukaan on muodostettu uusia nimiä lähes koko 1900-luvun ajan. Useat *Seija*- ja *Anja*-tyypin nimet ovat alun perin esimerkiksi raamatullisten tai muiden kreikkalais- tai latinalaisperäisten nimien kansanomaisia kutsumamuotoja, joita on myöhemmin alettu antaa myös virallisiksi etunimiksi. Kirjassaan *Nimi lapselle* (2007) Minna Saarelma esittelee suomalaisessa nimipäiväkalenterissa esiintyvät nimet niiden historiallisen ja kielellisen taustan perusteella luokiteltuina. Saarelman mukaan *Seija*- ja *Anja*-tyypin kalenterinimistä raamatullisia nimiä ovat *Anja*, *Maija* ja *Saija* ja kreikkalaisia ja latinalaisia nimiä *Kaija*, *Raija*, *Sonja*, *Taija*, *Tanja* ja *Teija*. *Ronja*-nimeä Saarelma pitää skandinaavisena nimenä, ja omakielisiä, luontoaiheisia nimiä ovat hänen tulkinsa mukaan *Pinja* ja *Tuija*. Sen sijaan *Aija*-, *Eija*-, *Reija*- ja *Seija*-nimet Saarelma luokittelee myöhemmiksi uudisnimiksi ja monitulkintaisiksi nimiksi. (Mts. 22–91.) Useimmiten nimet syntyvät kuitenkin useiden eri tekijöiden summana, ja lukuisat etunimistömme nimet ovat taustoiltaan epäselviä ja monitulkintaisia (ks. esim. mts. 19; Kiviniemi 2006: 276), eikä jokaiselle etunimelle pysty osoittamaan yhtä tiettyä alkuperää. Nimet voivat olla alkujaan esimerkiksi lyhentymiä monista eri nimistä.

7. *Anja*-tyyppi esiintyy samanasuisena myös muissa kielissä: *nja*-loppuisia naisennimiä annetaan esimerkiksi Venäjällä, Saksassa, Baltian maissa ja myös englanninkielisissä maissa. Sen sijaan *Seija*-tyyppi tunnetaan muissa kielissä ensisijaisesti muina variantteina (*Maia*, *Maja*, *Maya*), minkä vuoksi *ija*-loppuisten nimien oikein ymmärtäminen ja lausuminen Suomen ulkopuolella ei ole yhtä todennäköistä kuin *nja*-loppuisten nimien.

Molemmat nimimuotit on siis aluksi tunnettu lähinnä lempinimimuotteina, ja vuosien kuluessa lempinimiä on alettu antaa virallisiksi nimiksi, mikä on yleinen ilmiö myös nykyään, ja niin nimityypit on hyväksytty myös virallisten etunimien muoteiksi. Jotkin mallinmukaiset nimet on saatettu muodostaa myös muilla tavoin. Lukuisille nimille ei ole pystytty osoittamaan mitään selkeää etymologiaa, ja toisaalta esimerkiksi nimiä *Pinja* ja *Tuija* pidetään omakielisinä, luontoaiheisinä niminä. Todennäköistä kuitenkin on, että muiden samannäköisten nimien olemassaolo ja suosio on vaikuttanut myös näiden nimien syntymiseen ja yleistymiseen.

Tutkimani etunimityypit on todennäköisesti lainattu muista kielistä. *Anja*-tyyppi on alkuaan venäläistä lainaa. *Seija*-muotti sen sijaan on mahdollisesti lainattu ruotsista tai saksasta ja mukautettu kirjoitustavaltaan suomen kieleen sopivaksi. Pitkään *ija*-loppuiset nimet on kuitenkin kirjattu kirkonkirjoihin ruotsin kielen mukaisessa muodossa. Esimerkiksi *Maja*-nimi esiintyy kirkonkirjoissa jo 1700-luvulla, ja kirjoitusasu *Maija* alkoi yleistyä vasta 1800-luvun lopulla (HisKi). Etenkin *ija*-loppuisten nimien kirjoitusasuissa on pitkään ollut variaatiota, minkä vuoksi nimien ensiesiintymätkään eivät ole aivan yksiselitteisiä.

Seija- ja *Anja*-muotit ovat ensisijaisesti naistennimimuotteja, ja myös uusien muotien mukaisia nimiä pidetään yleensä naistenniminä. Monet harvinaiset nimet eivät kuitenkaan ole vakiintuneet toisen sukupuolen nimiksi, vaan niitä annetaan sekä tytöille että pojille – usein kuitenkin enemmän toiselle ja vain satunnaisesti toiselle sukupuolelle. Kaikki aineistoni nimet ovat suomenkielisille tytöille annettuja ensimmäisiä etunimiä, mutta monia harvinaisia nimiä on annettu myös pojille. Toisaalta Kiviniemi (2006: 390) luokittelee aineistossani esiintyvät *Feijan* ja *Veijan* sekä *Benjan* ja *Venjan* nimenomaan miehennimiksi.

Yleensä nimeä on pidetty sitä suositumpana tai yleisempänä, mitä suuremman osuuden samana vuonna annetuista nimistä se saa. Prosentuaalisen osuuden ei kuitenkaan pitäisi olla ainoa tapa mitata nimityypin suosiota, vaan myös erilaisten nimien määrän merkittävä kasvu ja nimivalikoiman laajeneminen pitäisi ottaa huomioon etunimitutkimuksessa.

Kun valikoima, josta nimet valitaan, kasvaa, yleisimmin valittujen nimien prosenttiosuudet kaikista annetuista nimistä todennäköisesti pienenevät, mutta pienempi prosenttiosuus ei automaattisesti merkitse vähäisempää suosiota. Tapaa mitata etunimien suosiota olisi syytä laajentaa siten, että nimivalikoiman koon vaikutus suosioon näkyisi. Etunimitutkimuksessa voisi esimerkiksi tehdä selkeän erottelun käsitteiden ”suosittu” ja ”yleinen” välille. Toistaiseksi niitä on käytetty lähes synonyymeina.

Toinen erityisen kiinnostava seikka on, että kaikki tutkimiini nimityyppeihin kuuluvat ilmaukset eivät ole käytössä niminä – ainakaan Suomessa. Väestörekisterikeskuksen nimipalvelun mukaan Suomessa ei ole esimerkiksi yhtäkään *Mojja*- tai *Hanja*-nimistä henkilöä. Todennäköisesti suuri osa ihmisistä pitäisi näitä ilmauksia (naisen) etuniminä, mutta voiko nimeä kutsua nimeksi, jos se ei ole kenenkään nimi? Ja jos ilmaus ei ole nimi, ennen kuin se on jonkun nimi, voiko tilastojen perusteella olla varma, ettei nimi ole kenenkään nimi? Tilastot tuskin yksin määrittävät sitä, mikä ilmaus on nimi ja mikä ei. Huomionarvoista on myös, ettei nimi lakkaa olemasta tai poistu nimivalikoimasta, vaikka sen ainoa kantaja menehtyisi.

Mielestäni *Moija* on nimi, vaikka sillä ei Väestörekisterikeskuksen tietokannan mukaan ole ollut koskaan yhtään kantajaa suomalaisessa kieliyhteisössä, ja siksi kirjoittajan ilmauksen isolla alkukirjaimella. Mutta kiinnostavaa on pohtia proprin olemusta: milloin kirjainjono lakkaa olemasta kirjainjono, ja milloin siitä tulee nimi? Etunimityyppien olemassaolo ohjaa ajattelua. Jos ilmaus muistuttaa muita samankaltaisia, olemassa olevia nimiä, se myös helposti mielletään joko miehen- tai naisennimeksi. Kielenkäyttäjät ovat luoneet etunimimallin, jonka mukaan muodostettuja ilmauksia voi pitää niminä, vaikka ne eivät yksilöisi yhtäkään kohdetta.

Lähteet

Aineistolähteet

Kotimaisten kielten keskuksen kautta saatu Väestörekisterikeskuksen tietokannasta poimittu henkilönnimiaineisto: sisältää äidinkieltään suomenkielisille tytöille annetut *ija-* ja *nja-*loppuiset ensimmäiset etunimet. Aineisto kesäkuulta 2010, kirjoittajan hallussa.

Almanakkatoimiston johtajalta Minna Saarelma-Paukkalalta saatu henkilönnimiaineisto: sisältää kaikki tytöille annetut etunimet vuosina 2002–2009. Aineisto lokakuulta 2010, kirjoittajan hallussa.

Kirjallisuus

- AINIALA, TERHI – SAARELMA, MINNA – SJÖBLOM, PAULA 2008: *Nimistöntutkimuksen perusteet*. Tietolipas 221. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- HISKI = Suomen Sukututkimusseuran historiakirjat <http://hiski.genealogia.fi/historia/> (3.12.2012).
- KIVINIEMI, EERO 1982: *Rakkaan lapsen monet nimet. Suomalaisten etunimet ja nimenvaihtelua*. Espoo: Weilin & Göös.
- 2006: *Suomalaisten etunimet*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 1103. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- KIVINIEMI, EERO – SAARELMA, MINNA 2009: Nimipäiväkalenterin tarkistus vuodeksi 2010. – *Yliopiston nimipäiväalmanakka 2009* s. 56–66. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- LEHTONEN, REA – NUMMELIN, JURI – TEERIJOKI, ELINA 2006: *Aarnu Evenä Vinjami. 1 700 ehdotusta etunimeksi*. Helsinki: Nemo.
- LEMPIÄINEN, PENTTI 2004: *Suuri etunimikirja*. Helsinki: WSOY.
- NP = Väestörekisterikeskuksen nimipalvelun etunimihakukone. <http://verkkopalvelu.vrk.fi/Nimipalvelu/default.asp?L=1> (3.12.2012).
- NUMMELIN, JURI – TEERIJOKI, ELINA 2003: *Osmo Ranja Vilmiina. 800 harvinaista etunimeä*. Helsinki: Nemo.
- NUMMELIN, JURI – TEERIJOKI, ELINA 2005: *Eemu Ukri Amelie. 2 000 kaunista ja harvinaista etunimeä*. Helsinki: Nemo.
- SAARELMA, MINNA 2007: *Nimi lapselle*. Helsinki: Minerva.
- SAARELMA-PAUKKALA, MINNA 2012: Nimenannon yksilöllistyminen ja nimipäiväperinne. – *Yliopiston nimipäiväalmanakka 2013* s. 58–65. Helsinki: Helsingin yliopisto. <http://almanakka.helsinki.fi/>

- nakka.helsinki.fi/nimipaivat/NimAll2013.pdf (3.12.2012).
- SARTJÄRVI, MAIJA 2011: *Aija ja Meija, Anja ja Minja. Kaksitavuisten ija- ja nja-päätteisten naistennimien yleistyminen ja suosionvaihtelu*. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopiston suomen kielen, suomalais-ugrilaisten ja pohjoismaisten kielten ja kirjallisuuksien laitos.
- SAARIKALLE, ANNE – SUOMALAINEN, JOHANNA 2007: *Suomalaiset etunimet Aadasta Yrjööön*. Jyväskylä: Gummerus.
- Suomen nimilaki. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1985/19850694> (3.12.2012).
- VILKUNA, KUSTAA 2005 [1976]: *Etunimet*. Uudistettu laitos. Toimittanut Pirjo Mikkonen. Helsinki: Otava.
- YLIOPISTON NIMIPÄIVÄALMANAKKA = *Yliopiston nimipäiväalmanakka 2013*. Helsinki: Helsingin yliopisto 2012. <http://almanakka.helsinki.fi/nimipaivat/NimAll2013.pdf> (3.12.2012).

SUMMARY

The spread and variation in popularity of two Finnish name types

The article examines Finnish first names for women. The body of Finnish first names features several collections of women's names with a common ending, e.g. *Hanna*, *Minna*, *Sanna* and *Arja*, *Merja*, *Mirja*. The article assesses and compares the occurrence of two such name types, their spread and the variation in their popularity. At the focus of this study are disyllabic women's names ending in *-ija* (e.g. *Eija*, *Raija* and *Tuija*), which the author refers to as 'Seija-type names', and disyllabic women's names ending in *-nja* (e.g. *Anja*, *Pinja* and *Ronja*), which the author calls 'Anja-type names'.

The article explores the origins of these names and considers the possibility that new names with the same endings have arisen based largely on the templates of earlier names. Based on statistics taken from the database of the Population Register Centre in Finland, the article examines how many such disyllabic women's names ending in *-ija* and *-nja* exist within the canon of Finnish names and how common they are. Which names became popular first and which have remained rare? The statistics used in this research cover the period 1870–2009 and contain all Finnish-language names attributed to girls as given first names.

The article demonstrates that, although the two name types outlined above have their origins in diminutive forms, both have belonged to the official name list since the 19th century. *Seija*-type names were most common in the mid-20th century, while *Anja*-type names do not display such a clear peak in popularity. In the early 21st century, the *Anja*-type is considerably more popular than the *Seija*-type.

By variation in popularity, the article refers to periodic trends in the selection of specific first names. The popularity of names shifts largely because the person giving the name generally wishes to choose a name that feels somehow new. Studies into the

popularity of names are generally based on a correlation with the percentage of names given: the greater the percentage of a name in any given year, the greater its overall popularity. The article points out that the number of individual names given in any one year has grown significantly since the middle of the 20th century and is still on the increase. Thus, the body of names from which parents can choose a name is significantly larger than it was in the mid-20th century.

Kahden etunimityypin yleistyminen ja suosionvaihtelu

Artikkelissa tutkitaan suomenkielisiä naistennimiä. Suomalaisessa etunimistössä on useita samanloppuisten naistennimien rykelmiä: esimerkiksi *Hanna*, *Minna*, *Sanna* sekä *Arja*, *Merja*, *Mirja*. Artikkelissa tutkitaan ja vertaillaan kahden tällaisen etunimityypin yleistymistä ja suosionvaihtelua. Tutkimuskohteena ovat kaksitavuiset *ija*-loppuiset naistennimet (kuten *Eija*, *Raija* ja *Tuija*), joita kutsutaan *Seija*-tyypiksi, sekä kaksitavuiset *nja*-loppuiset naistennimet (kuten *Anja*, *Pinja* ja *Ronja*), joita kutsutaan *Anja*-tyypiksi.

Artikkelissa selvitetään nimien alkuperää ja pohditaan, ovatko uudet samanloppuiset nimet mahdollisesti syntyneet vanhojen nimien mallin mukaan. Väestörekisterikeskuksen tietokannasta poimitun aineiston avulla tutkitaan, kuinka monta kaksitavuista *ija*- ja *nja*-loppuisista naistennimeä etunimistöömme kuuluu ja kuinka yleisiä nimet ovat. Mitkä nimet ovat yleistyneet ensimmäisinä ja mitkä ovat jääneet harvinaisiksi? Tutkimusaineisto kattaa vuodet 1870–2009 ja sisältää suomenkielisille tytöille ensimmäisiksi etunimiksi annetut nimet.

Artikkelissa osoitetaan, että vaikka molemmat etunimityypit ovat alkuaan lempinimimuotteja, ne ovat kuuluneet viralliseenkin etunimistöön jo 1800-luvun puolella. *Seija*-tyyppi on yleisimmillään 1900-luvun puolivälissä, kun taas *Anja*-tyypillä ei ole yhtä selkeää suosionhuippua. 2000-luvulla *Anja*-tyyppi on merkittävästi *Seija*-tyyppiä suosituampi.

Etunimien suosionvaihtelulla tarkoitetaan ajallista vaihtelua eri etunimien valinnassa. Nimien suosit vaihtelevat, sillä nimenantajat yleensä valitsevat nimiä, jotka tuntuvat uusilta. Suosionvaihtelututkimus on yleisesti perustunut siihen, että mitä suuremman prosentuaalisen osuuden nimi saa samana vuonna annetuista nimistä, sitä suosituampi nimi on. Artikkelissa tuodaan esiin se, että vuosittain annettujen erilaisten nimien määrä on kasvanut merkittävästi 1900-luvun puolivälistä lähtien ja kasvaa edelleen. Valikoima, josta nimet valitaan, on siis merkittävästi suurempi nykyään kuin esimerkiksi 1900-luvun puolivälissä.

Kirjoittajan yhteystiedot (address):
etunimi.sukunimi@helsinki.fi